

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 393/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Bartkov, s. r. o.**, IČO 462 372 16, Rožkovany 237, zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Tomkom, Floriánova 2, Prešov, proti platobnému rozkazu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 8Up/1425/2022 z 30. novembra 2022 a uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 8Up/1425/2022 z 5. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 4. júla 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutiami všeobecného súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie z 5. júna 2023 a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a uplatňuje si trovy konania pred ústavným súdom.
2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola v procesnom postavení žalovanej účastníčkou upomínacieho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 8Up/1425/2022, v ktorom na návrh žalobcu vydal napadnutý platobný rozkaz z 30. novembra 2022, ktorým uložil sťažovateľke zaplatiť žalobcovi istinu 57 822,22 eur s príslušenstvom alebo podať odpor. V poučení okresný súd dôkladne oboznámil adresátku povinnosti s prípustnými formami a spôsobmi podania odporu tak, aby bol podaný účinne. Zároveň poučil žalovanú o následkoch podania odporu bez splnenia zákonných podmienok vo forme odmietnutia takto podaného odporu.
3. Sťažovateľka podala 16. decembra 2022 odpor, v ktorom neuznala peňažný nárok uvedený v platobnom rozkaze v celom rozsahu. V odôvodnení uviedla, že žalobca uplatnil nárok na plnenie predčasne pred uplynutím lehoty splatnosti, pretože 16. novembra 2022 vydal dobropis a od tohto

dátumu plynula nová lehota na plnenie do 16. decembra 2022, pričom návrh na platobný rozkaz bol podaný pred týmto termínom. Súčasne namietala nedodržanie lehoty na odklady splatnosti faktúry, na ktorej sa so žalobcom dohodli vzhľadom na to, že sťažovateľke nezaplatil v lehote splatnosti investor stavby (tretia osoba, pozn.).

4. Okresný súd obsadený vyšším súdnym úradníkom uznesením z 13. apríla 2023 odpor sťažovateľky zo 16. decembra 2022 odmietol s poukazom na § 12 ods. 1 písm. d) zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) ako podaný bez vecného odôvodnenia. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že podľa § 11 ods. 4 zákona o upomínacom konaní podávateľ odporu, ktorý faktúru o uplatňovanom nároku uviedol v kontrolnom výkaze, musí v odôvodnení odporu uviesť také skutočnosti, ktoré závažným spôsobom spochybňujú žalobcom uplatnený nárok, a svoje tvrdenia musí v lehote na podanie odporu osvedčiť listinnými dôkazmi, na ktoré sa odvoláva; inak sa odpor nepovažuje za vecne odôvodnený. V relevantnej časti odôvodnenia okresný súd uviedol: *«Žalovaný v podanom odpore tvrdil, že žalobca podal návrh na vydanie platobného rozkazu predčasne. Súd sa s týmto názorom nestotožnil, nakoľko z predloženej faktúry je zrejmé, že jej splatnosť nastala dňa 15.09.2022 a do podania návrhu na vydanie platobného rozkazu nebola uhradená. Žalovaný síce uvádza, že sa so žalobcom dohodli na inom dátume splatnosti, avšak do súdneho konania nepredložil žiadny dôkaz, ktorý by preukazoval inú splatnosť dlhu. Uvedené dôvody tak nespochybňujú žalobcom uplatnený nárok, práve naopak utvrďujú v tom, že žalovaný svoj záväzok uznáva. Nakoľko žalobca v návrhu na vydanie platobného rozkazu uviedol, že údaje o uplatňovanom nároku voči žalovanému uviedol v kontrolnom výkaze a žalovaný v podanom odpore proti platobnému rozkazu uviedol, že faktúru žalobcu, ktorá sa týka uplatňovaného nároku taktiež uviedol vo svojom kontrolnom výkaze, súd v zmysle § 12 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov požiadal Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. Sekciu boja proti podvodom a analýzy rizík so sídlom Lazovná 63, 974 01 Banská Bystrica (ďalej aj ako „Finančné riaditeľstvo SR“), o poskytnutie súčinnosti za účelom preverenia týchto skutočností. Na základe žiadosti o súčinnosť bola súdu doručená odpoveď z Finančného riaditeľstva SR zo dňa 11.01.2023, z ktorej vyplýva, že žalovaný uviedol preverovanú faktúru vo svojom kontrolnom výkaze DPH v príslušnom zdaňovacom období. Uvedením predmetnej faktúry v kontrolnom výkaze žalovaného, má súd taktiež za to, že zo strany žalovaného došlo k uznaniu záväzku. Nakoľko žalovaný neuviedol také skutočnosti, ktoré by závažným spôsobom spochybňovali žalobcom uplatňovaný nárok, podaný odpor voči platobnému rozkazu 8Up/1425/2022 zo dňa 16.12.2022 nie je možné považovať za vecne odôvodnený.»*

5. Sťažovateľka podala proti tomuto uzneseniu sťažnosť. V odôvodnení poukázala na to, že súd sa svojím šetrením venoval iba dôvodu splatnosti faktúr, ktorú odôvodnil zaevidovaním faktúry, čo vyplýva z evidencie finančnej správy. Z toho okresný súd vyvodil, že pohľadávku uznal. Poukázala na to, že tento záver súdu je predčasný, pretože bez ďalšieho dokazovania nemôže urobiť záver, či žalovaného udávané dôvody nezaplatenia pohľadávky sú dostatočné. Žiada vykonať dokazovanie, ktoré objasní dôvody, najmä dohody o splatnosti v nadväznosti na zaplatenie faktúr investorom. Sťažovateľka ďalej uviedla, že žalobca si zákazku od nej „vypýtal“, poznal ich finančné možnosti, vedel, že mu budú platiť, keď im investor zaplatí. Napriek tomu si uplatnil

svoje pohľadávky súdnou cestou. So žalobcom viedla sťažovateľka aj spor o výšku pohľadávky, dala si vyhotoviť znalecký posudok, z ktorého je zrejmé, že výška pohľadávky nie je dôvodná. So žalobkyňou uzavreli zmluvu o dielo na prvú etapu prác, kde si dohodli cenu diela. Znalecký posudok zohľadnil menšiu náročnosť práv pri vykonaní druhej etapy diela a vyčíslil rozdiel v pohľadávke v prospech sťažovateľky. Sťažovateľka poukázala na doterajšiu prax okresného súdu, ktorý v iných konaniach aj napriek žiadosti o odmietnutie zjavne nedôvodného odporu tak neurobil, napr. v konaní sp. zn. 11Up/889/2021, keď žalovanej pre podanie odporu stačilo, aby uviedla, že súpis prác nesúhlasí s fakturovanou sumou bez toho, aby čokoľvek dokladovala. Preto požadovala sťažovateľka napadnuté uznesenie o odmietnutí odporu zrušiť.

6. Okresný súd obsadený sudcom napadnutým uznesením z 5. júna 2023 sťažnosť sťažovateľky zamietol ako nedôvodnú s odôvodnením, že zákon o upomínacom konaní zaviedol požiadavku kvalifikovanejšieho odporu v prípade obchodnoprávnych vzťahov, v ktorých sú strany sporu účtovnými jednotkami a platiteľmi dane z pridanej hodnoty podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov („zákona o DPH“). V tomto prípade je totiž ľahko overiteľná skutočnosť, či žalovaná strana pohľadávku žalobcu eviduje a či ju akceptovala. V prípade, ak žalovaný uviedol faktúru žalobcu vo svojom kontrolnom výkaze podľa § 78a zákona o DPH, tak vo vzťahu k finančnej správe tvrdí, že došlo k zdaniteľnému plneniu, a teda nárok žalobcu uznal. Podaním odporu proti platobnému rozkazu si preto protirečí. Z tohto dôvodu zákonodarca v zákone o upomínacom konaní zaviedol povinnosť uviesť v odpore proti platobnému rozkazu v tomto prípade také skutočnosti, ktoré závažným spôsobom spochybňujú žalobcom uplatnený nárok. Zároveň stanovil povinnosť preukázať tvrdenia uvedené v odpore. Cieľom tejto úpravy je zamedziť účelovým tvrdeniam žalovaných, ktorí na jednej strane vo vzťahu k finančnej správe tvrdia, že k zdaniteľnému plneniu došlo, no na strane druhej vo vzťahu k žalobcom (pred súdom) tvrdia, že k zdaniteľnému plneniu nedošlo.

K sťažnostnej argumentácii okresný súd ďalej uviedol, že v upomínacom konaní neskúma dôvodnosť podaného odporu, teda neskúma pravdivosť skutočností tvrdených v odpore a nezaobera sa ich právnym posúdením, teda nerozhoduje vo veci samej. Úlohou súdu v upomínacom konaní je iba zhodnotiť, či odpor obsahuje vecné odôvodnenie, teda skutočnosti týkajúce sa veci samej, ktoré popierajú či spochybňujú tvrdenia žalobcu. Súd sa preto v danom prípade nezaoberal jednotlivými tvrdeniami a argumentmi sťažovateľky, ale iba hodnotil, či ide o vecné odôvodnenie odporu.

Pokiaľ v ostatných prípadoch postačuje v prípade vydaného platobného rozkazu na odôvodnenie odporu iba samotné popretie pohľadávky (jej dôvodnosti, výšky), tak v prípadoch, ak pohľadávka vyplýva z faktúry evidovanej v účtovníctve, resp. kontrolnom výkaze, takéto odôvodnenie už postačujúcim nie je. Samotné odporovanie určitej skutočnosti, jej negácia a popieranie vyžaduje kvalifikované odporovanie, t. j. musí ísť o také skutočnosti, ktoré závažným spôsobom spochybňujú žalobcom uplatnený nárok a súčasne sa vyžaduje ich osvedčenie hodnoverným spôsobom. Ak sťažovateľka bola toho názoru, že žalobca uplatnil nárok na plnenie predčasne, pred uplynutím lehoty splatnosti, mala možnosť vystavenú faktúru, resp. dobropis žalobcovi vrátiť (reklamovať) a neuviesť ju vo svojom účtovníctve, neuviesť ju v kontrolnom výkaze pre daň z pridanej hodnoty, prípadne vystaviť opravný kontrolný výkaz. Nie je zrejmé, na základe čoho ju sťažovateľka do svojho účtovníctva a následne do kontrolného výkazu zaevidovala ani z akého dôvodu jej výšku

nerozporovala v štádiu pred súdnym konaním. Sťažovateľka v podanom odpore na podporu ňou uvedených skutočností neoznačila ani nepredložila žiadny iný dôkaz.

V sťažnostnom konaní predložila súdu znalecký posudok vypracovaný 24. marca 2023, avšak tento bol vypracovaný pre účely stanovenia nákladov na výrobu ocelevej konštrukcie prístrešku bez väzníkov s materiálom a po splatnosti predmetnej faktúry, resp. dobropisu. Okresný súd preto uviedol, že obrana sťažovateľky v podanom odpore sa javí skôr ako účelová s cieľom oddialiť rozhodnutie vo veci. Strana sporu musí pre výhru v spore uniesť nielen povinnosť a bremeno tvrdenia, ale zaťažuje ju aj dôkazná povinnosť, čo v prejednávanej veci sťažovateľka nedokázala a dôkazné bremeno, ktoré sa na ňu podaním odporu prenieslo, neuniesla.

K namietanému nesúladu s inými rozhodnutiami okresný súd uviedol, že mu neprináleží polemizovať, či a z akých dôvodov vyšší súdny úradník v iných konaniach rozhodol inak. V každom obdobnom prípade prísne skúma, či žalovaný na odôvodnenie odporu uviedol také skutočnosti, ktoré závažným spôsobom spochybňujú žalobcom uplatnený nárok, s tým, že vyšší súdny úradník v rámci svojej rozhodovacej činnosti nie je viazaný právnym názorom vyšších súdnych úradníkov rozhodujúcich v iných konaniach

II.

Sťažnostná argumentácia

7. Zo sťažnostnej argumentácie sťažovateľky vyplýva, že napadnutému uzneseniu okresného súdu o zamietnutí sťažnosti z 5. júna 2023 vytyka nesprávne právne posúdenie veci, ktoré porušilo jej právo na súdnu ochranu, a proces označila za nespravodlivý. Sťažovateľka namieta, že okresný súd postupoval v rozpore s čl. 5 Civilného sporového poriadku o tom, že zneužitie práva nepožíva ochranu. Sťažovateľka podľa svojich tvrdení v konaní zdokladovala skutkový stav veci z hľadiska uzavretej zmluvy o dielo, ako aj svoje námietky k uplatnenej pohľadávke, ktorými bol okresný súd povinný sa zaoberať. Sťažovateľka označila za nesprávny postup okresného súdu, ktorým samotné zaevidovanie pohľadávky v účtovníctve považoval za uznanie dlhu a uspokojil sa s evidenciou získanou od finančnej správy. Preto sťažovateľka zastáva názor, že okresný súd rozhodol bez riadneho preskúmania veci, bez posúdenia všetkých okolností, ktoré v konaní vyšli najavo, a nesprávne aplikoval právnu normu, čím došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Sťažovateľka tiež poukázala na zásadu rovnosti zbraní účastníkov súdneho konania a viazanosti súdu zákonom a namieta, že zamietnutím sťažnosti proti uzneseniu o odmietnutí odporu došlo k potvrdeniu platobného rozkazu bez toho, aby si mohla v riadnom konaní uplatniť všetky svoje procesné práva vrátane zásady rovnosti účastníkov, keďže v upomínacom konaní bolo rozhodnuté v jej neprospech bez možnosti navrhovať ďalšie dôkazy na ochranu jej práv.

III.

Predbežné prerokovanie sťažnosti

III.1. K napadnutému platobnému rozkazu:

8. Ústavný súd pripomína, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010).

Jeho právomoc sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov napadnutých rozhodnutí s označenými základnými právami sťažovateľa.

9. Vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov je predpokladom prípustnosti sťažnosti podľa § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Opravným prostriedkom, ktorým je podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde podmienená prípustnosť sťažnosti, nie je každý v zákone predvídaný opravný prostriedok, ale iba taký, po podaní ktorého sa môžu reálne rozvinúť procesné vzťahy v príslušnom konaní, ktoré vedú k meritórnemu prerokovaniu a rozhodnutiu vo veci samej (m. m. II. ÚS 77/06, IV. ÚS 547/2012).

10. Opravné prostriedky, ktoré sťažovateľovi poskytuje právny poriadok, teda musia byť vyčerpané účinne, t. j. podané včas, oprávnenou osobou, za splnenia formálnych náležitostí podania tak, aby boli spôsobilé vyvolať konanie o takomto opravnom prostriedku. Vo vzťahu k podanému odporu sťažovateľky nemožno konštatovať, že jej argumentácia smerujúca k ochrane sťažovateľkiných práv bola účinne uplatnená v konaní o opravnom prostriedku, o čom svedčí aj odmietnutie odporu z procesných dôvodov.

11. Sťažovateľka tak nevyčerpala účinný právny prostriedok, ktorý jej zákon o upomínacom konaní a CSP na ochranu jej základných práv a slobôd priznáva, pričom nielenže nepreukázala, ale ani len netvrdila, že tento právny prostriedok nevyčerpala z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol pre neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

12. Zároveň neuniklo pozornosti ústavného súdu, že sťažovateľka platobný rozkaz v petite svojej ústavnej sťažnosti žiada zrušiť, avšak sťažnostná argumentácia neobsahuje ústavne relevantnú skutkovú a právnu argumentáciu smerujúcu k porušeniu práv práve platobným rozkazom, ale vzťahuje sa zásadne len na napadnuté uznesenie okresného súdu o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu o odmietnutí odporu z 5. júna 2023. Uvedené je samo osebe zákonným dôvodom pre odmietnutie jej ústavnej sťažnosti v tejto časti.

III.2. K napadnutému uzneseniu okresného súdu zo 5. júna 2023:

13. Podstatou sťažnosti je namietané porušenie práva na súdnu ochranu, ktoré sťažovateľka vzhladla v nedostatočne zistenom skutkovom stave a nesprávnej aplikácii právnej normy, ktoré viedli k ukončeniu upomínacieho konania z procesných dôvodov, a tým jej okresný súd zabránil uplatňovať všetky procesné oprávnenia v riadnom súdnom konaní. Z vecnej sťažnostnej argumentácie vyplýva, že nesúhlasí s vyhodnotením skutkového stavu okresným súdom a je presvedčená, že preukázala splnenie všetkých procesných požiadaviek kladených zákonom na obsah a odôvodnenie podaného odporu.

14. Vo vzťahu k upomínaciemu konaniu potrebné je osobitne pripomenúť, že ide o konanie prísne formalizované, so stanovenými konkrétnymi obsahovými náležitosťami podaní a prebiehajúce formulárovým spôsobom, čo sleduje účel jeho kreovania, a tým je rýchlosť konania o jednoduchých

finančných pohľadávkach. Nesplnenie predpísaných náležitostí má prísne zákonné následky v podobe povinnosti odmietnuť odpor na strane súdu.

15. Posudzovanie splnenia zákonom predpísaných náležitostí odporu je vecou posúdenia zákonnosti, teda prináleží v prvom rade všeobecnému súdu. Ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre uvádza, že postup a rozhodnutie súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Úloha ústavného súdu sa preto v zásade obmedzuje na posúdenie, či odôvodnenie napadnutého uznesenia o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu o odmietnutí odporu má riadne a presvedčivé odôvodnenie, ktoré zodpovedá obsahu základného práva na súdnu ochranu dotknutého účastníka.

16. Okresný súd napadnutým uznesením zo 5. júna 2023 dostatočne jasne, konzistentne a vyčerpávajúco, teda ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil, prečo považoval sťažnosťou napadnuté uznesenie o odmietnutí odporu za vecne správne, ktoré zákonné náležitosti podanému odporu chýbali (kvalifikované odôvodnenie a prípadné dôkazy k tvrdeniam), ako aj riadne splnil svoju poučovaciu povinnosť už v napadnutom platobnom rozkaze. Sťažovateľka bola v konaní zastúpená osobou s právnym vzdelaním, ktorá je oboznámená so špecifikami upomínacieho konania. Okresný súd v napadnutom uznesení popísal kľúčové skutkové a právne okolnosti veci, ktoré ho viedli k jeho právnemu záveru o potrebe zamietnutia sťažnosti. Odmietnutie odporu považoval za dôvodné, pretože ide o obchodnoprávny spor, obe sporové strany mali dotknutú pohľadávku zaevidovanú vo svojom výkazníctve a sťažovateľka neuviedla v podanom odpore žiadne zásadné právne argumenty, ktoré by relevantne spochybnili uplatňovanú pohľadávku, a ani svoje uplatnené tvrdenia nepodložila žiadnym dôkazom do skončenia lehoty na podanie odporu. Zákonné podmienky pre odmietnutie odporu z dôvodu nedostatku jeho kvalifikovaného odôvodnenia okresný súd tak preskúmal a vyhodnotil zo všetkých v sťažnosti namietaných hľadísk. Námietky sťažovateľky týkajúce sa nesprávnej aplikácie právnej normy a nesprávneho postupu preto nesignalizujú žiadne pnutie napadnutého uznesenia s jej základným právom na súdnu ochranu.

17. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu